

Als ik jou niet had

Colofon

ISBN: 978 94 6365 383 1
1e druk 2021
© 2021, Mieke van Rinsum

Exemplaren zijn te bestellen via de boekhandel
of rechtstreeks bij de uitgeverij:
Uitgeverij Elikser
Ossekop 4
8911 LE Leeuwarden
www.elikser.nl

Vormgeving binnenwerk en omslag: Evelien Veenstra

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op wat voor wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteur en de uitgeverij.

This book may not be reproduced by print, photoprint, microfilm or any other means, without written permission from the author and the publisher.

Als ik jou niet had

Mieke van Rinsum

'Terwijl ik naar de vlinder stond te kijken, bedacht ik dat het 's nachts net zo met hem gesteld was als met de sterren overdag. Hij was er wel, maar hij was niet zichtbaar. Ik dacht in stilte na over schoonheid waar geen licht op valt ... Wat was dat eigenlijk? Was de vlinder nog steeds mooi, ook als er geen licht was?

Uit 'De kleine stern', een verhaal over inzicht,
van Brooke Newman

Proloog

In de verte hoort ze haar naam. Pas na het klopje op haar hand staat ze op en blijft even staan. Haar knieën knikken. Niet nadenken. Diep inademen ... twee ... drie ... Elke stap zet ze bewust, bang om te struikelen. Het beven vermindert en als ze bijna bij de kathedraal is, ademt ze op het ritmische geklak van haar hakken. Een goed idee om niet vooraan te gaan zitten.

Ze heeft vaker achter zo'n spreekgestoelte gestaan. Meerdere malen heeft ze, onder het naar voren lopen, zichzelf toegesproken. Voeten plat op de grond – voor zover dat mogelijk is met hakken – rug recht en hoofd omhoog. Het denkbeeldige touwtje aan haar kruin. Even wachten. Rustig een slokje water nemen. Dan de zaal inkijken en iemand toeknikken, al kent ze niemand.

Maar nu is het anders. Sommige gezichten herkent ze, ze zijn ouder geworden. Met rimpels, grijs haar, netjes gekleed. Ze trekt haar rok recht en veegt een blonde lok uit haar gezicht. Ziet ze er niet te chic uit? Vanmorgen heeft ze lang voor de kast gestaan. Dat zwarte pakje? Te formeel. Of die lange rok? Die was weer te kleurig. Achter in de kast hing nog die paarse hobbezak, zoals Simon haar tuinbroek noemde. Nee, dat kon echt niet. Ze heeft erom geglimlacht. Uiteindelijk is het dus dat groene jasje geworden, op een donkere rok. Simon zou het mooi gevonden hebben.

Ongemerkt verfrommelt ze het papier in haar hand. Haar vingers trillen als ze het uitvouwt en de kreukels gladstrijkt. Als ze het eindelijk neergelegd heeft, neemt ze nog een slokje water. Nu niet naar de mensen kijken. Ineens ziet ze een bekend gezicht. Kees? Een beetje kaal geworden. Hij is alleen, zou Ellen ... Ze rilt. Straks maar even vragen.

Ze schraapt haar keel en draait haar hoofd opzij, naar de

foto. Tussen de vele, kleurige bloemen valt die nauwelijks op. Mooie foto, denkt ze. Hoe zou hij er nu ... Een grimas trekt over haar gezicht. Haar wangen gloeien. Doet ze hier goed aan? Kan ze dit wel? Jelle heeft het haar gevraagd. Ze wilde niet weigeren. Ze concentreert zich op een punt in de verte en schraapt haar keel.

‘Over de Simon die ik goed gekend heb – en dan praat ik over meer dan 25 jaar geleden – wil ik een aantal dingen zeggen.’ Ze vertelt over het strenggereformeerde gezin waar haar ex-man uit kwam, hoe ze elkaar hebben leren kennen en over hun huwelijk. Haar blik blijft bij Kees hangen. Waar is ze gebleven? Haar vinger zoekt de nieuwe alinea.

‘Simon had lef. Hij zocht altijd de grenzen, de uitdagingen. Dingen die eigenlijk niet konden, daar werd hij enthousiast van.’ Ze ziet mensen instemmend knikken. Hun eerste huis in Zwینگdam, ze hadden alles bij elkaar geleend. Zij had het doodeng gevonden, maar Simon bezat het vermogen om haar over de streep te trekken. En het moest steeds groter, uiteindelijk werd het een pastorie met een lap grond en een extra gebouw. Het geschuifel van voeten brengt haar weer terug in deze aula.

‘Alles kon in die tijd, begin jaren zeventig. De tijd van je afzetten tegen de burgerlijkheid. Het was de tijd van idealen. Wij zouden de wereld veranderen, beter maken. We waren jong.’ Ze ziet het weer voor zich, op de fiets naar het stadhuis. Simon wilde het altijd anders.

‘Buiten de lijntjes kleuren, zo noemde hij dat.’ Geen eethoek, maar een houten kist met spaanplaat als tafel. Een paar jaar later hadden ze een leefgemeenschap opgezet, in die grote pastorie in Drenthe, daar konden ze hun idealen echt verwezenlijken. Idealen, die had Simon genoeg. Het moest altijd groots en meeslepend. Ook een uitspraak van hem.

‘Helemaal lyrisch was hij toen Jelle geboren werd.’ Ze kijkt even naar haar zoon en knikt hem toe. Ze ziet hoe Sjoerd

een hand op zijn schouder legt. Ze slikt. Echte broertjes. ‘Hij wilde hem opvoeden tot een mooi mens, een zelfstandige man. Daar had hij ook uitgesproken ideeën over.’ Ze slikt een kriebel weg. Pakt het glas water, maar zet het weer terug.

‘In de beginperiode in Wielhoven hebben we onze idealen vorm kunnen geven. Samen voor de kinderen zorgen, duurzaamheid, iets voor de gemeenschap betekenen. Maar er gingen ook andere dingen meespelen. We hebben allemaal fouten gemaakt en uiteindelijk zijn we uit elkaar gegaan.’

Haar ogen dwalen onrustig over de gebogen hoofden. Ineens ziet ze Betty zitten. Ze knikt. Had Simon nog contact met haar? Na die heftige ruzie – ze hoort Simon nog ‘Takkenwijf!’ schreeuwen – wilde hij haar nooit, nee nooit meer zien. Ze hadden het na enige tijd wel bijgelegd, maar het is nooit helemaal goed gekomen. En die vrouw naast haar? Zou dat Alet zijn? Mooi meisje geworden, vrouw eigenlijk. Onwillekeurig zet ze haar wijsvinger onder haar neus. Wipneusje. Hun knipoog. Ze ziet dat Alet ook haar vinger ... Ja, het is Alet. En Klazien? Zou zij er ook zijn? Of misschien ... Haar vinger zoekt de tekst.

‘Een aantal jaren na de scheiding ben ik in een ander deel van het land gaan wonen, samen met Tom, mijn nieuwe partner. Af en toe zagen we elkaar nog op een verjaardag of bij een andere gelegenheid. Ook toen bleef Simon voor verrassingen zorgen. Een paar maanden geleden ...’ Ze pauzeert even. ‘Een paar maanden geleden kwam hij ineens langs, hij was een herinneringsrondje aan het maken. Het was de laatste keer dat ik hem zag.’

Langzaam strijkt ze het papiertje glad en vouwt het op. Straks maar aan Jelle geven. Ze kijkt nog even naar de foto op dat houten tafeltje, waar een kist had moeten staan. Gisteren

is Simon begraven, in besloten kring. Onwillekeurig slaat ze haar ogen op, kijkt naar boven. Kan hij haar zien staan? Hij zou – alsnog – trots op haar zijn.

De muziek klinkt al door de volle aula. Een gitaarsolo. Simons lievelingsmuziek. Ze herkent de klanken. Als ze zich omdraait, ziet ze Lubbert zitten. Hun tuinman in Wielhoven. Steun en toeverlaat. Ze knikt hem vriendelijk toe. Langzaam loopt ze terug naar haar plaats achterin, naast Tom. Haar hoofd nog vol beelden van een voorbije tijd.

DEEL 1

1.

Het is muisstil als het ‘Ja’ van Anna door de volle kerk klinkt. Ze heeft het thuis geoefend, alleen op haar kamertje. Duidelijk en helder wilde ze haar ‘Ja’ laten horen, al was het zachter dan het ferme ‘Ja, ik wil’ van Simon. Hij kijkt haar liefdevol aan, zijn handen steekt hij in de lucht. Anna schiet in de lach. Het lijkt alsof hij zich overgeeft. Echt iets voor Simon. Met zijn vingers pakt hij een denkbeeldige sluier vast en tilt die langzaam over haar hoofd. Hij geeft haar eerst een dikke knipoog en dan een zoen. Hij fluistert iets, ze kan het niet verstaan. Het lijkt op ‘I am all yours’. Dat heeft hij vaker – in een verliefde bui – tegen haar gezegd.

Het is een bijzondere huwelijksdienst geweest, geen standaardceremonie. Standaard, daar houdt Simon niet van. Dat is burgerlijk. Het woord spreekt hij altijd met een vies gezicht uit. ‘Burgerlijk. Bah!’ De belofte hebben ze in een gewone kerkdienst uitgesproken, op een zonnige zondagmiddag in maart. De kerk zat helemaal vol, ze hebben er stoelen bij moeten zetten. Er werd ook een kindje gedoopt. In gedachten ziet Anna zichzelf hier over een paar jaar weer staan.

Simon wilde het anders dan gebruikelijk. Niet een gewoon huwelijk. Trouwen, prima. Al was het alleen maar om van het gezeur van zijn ouders af te zijn. ‘Dat boterbriefje is eigenlijk maar een formaliteit,’ heeft hij, met een grote grijns, tegen ze gezegd. Afgelopen vrijdag zijn ze – ’s morgens om half negen – voor de wet getrouwd. Kosteloos en zonder toespraak van de ambtenaar. Op de fiets zijn ze erheen gereden, Anna bij Simon achterop. Ze had een gewoon jurkje aan. In de haast trok ze een ladder in haar panty. Die was nog zichtbaar tijdens

het jawoord, al had ze haar ene been over het andere geslagen. Haar broer en een goede vriend van Simon waren hun enige getuigen. Simons ouders waren het er absoluut niet mee eens. Ze voelden zich buitengesloten, hebben ze – op een verwijtende toon – te kennen gegeven. Simon heeft uiteindelijk toegegeven, ze hebben ‘het heugelijke feit’ – na de ceremonie op het stadhuis – bij hen gevierd, met koffie en taart. De oude kraantjeskan was voor deze speciale gelegenheid weer tevoorschijn gehaald.

Op zondag in de kerk trouwen, dat was het échte huwelijk. Daar gaf je de ware trouwbelofte. Anna vond het prima, voor Simon was dat belangrijk. Trots strijkt ze zachtjes over de satijnen stof van de jurk. Ze heeft hem zelf gemaakt, samen met haar moeder. Een lange, lila jurk. Geen wit – zelfs niet ivoorkleurig – en geen sluier, maar een capuchon. Voor haar schoonouders was dat belangrijk. Alles bedekt.

Nu staat ze naast Simon, haar man. Het kleine biedermeiertje met de roze roosjes heeft ze op tafel gelegd. Een rij familieleden, collega’s, burens en vrienden hebben in de kerk gezeten en wachten op hun beurt om het bruidspaar te feliciteren. De receptie is sober, geen feest. Het bijgebouwtje van de kerk hebben ze gezellig gemaakt, in Franse stijl. Wijn met stokbrood. Een bevriende fotograaf loopt met zijn camera rond, om een paar ongedwongen momenten vast te leggen. Hij heeft al een paar foto’s van Simon en haar gemaakt. Geen officieel gedoe, geen poespas.

Anna’s gedachten gaan terug naar het moment dat ze Simon ontmoette. Was het al drie jaar geleden, dat feestje bij die nieuwe collega? Ze woonde nog thuis. Moest altijd voor tieners thuis zijn, anders zwaaide er wat. Wat dat dan was, vertelde haar vader er niet bij. Hij was een driftige man, ze kon hem beter niet boos maken. Van haar moeder kreeg ze niet

veel hoogte. Die knikte haar vaak bemoedigend toe, maar als het er echt op aankwam, ging ze toch achter haar man staan. Zo hoorde het, vond ze. Maar dat zei ze nooit hardop.

Ze ziet Simon nog voor zich. Hij stond op dat verjaardagsfeestje luid gebarend met een paar mensen te praten. Hij viel op in zijn – te grote – witte broek en zijn vaalblauwe slobbertrui. Sluik, blond haar hing voor zijn ogen; met een automatisch gebaar veegde hij het weg. Hij wipte steeds van zijn ene been op het andere. Anna zag hem alsmear om zich heen kijken. Zijn blik bleef bij haar hangen. Zodra haar vriendin was opgestaan, kwam hij naast haar zitten.

‘Ik ken jou niet, heb je nog nooit gezien hier. Hoi, ik ben Simon. En wie ben jij?’

Ze gaf niet direct antwoord.

Hij gniffelde: ‘Naam is genoeg, hoor, je hoeft niet gelijk je levensverhaal te vertellen.’

‘Sorry, Anna, ik heet Anna. Janssen. Met dubbel s.’

Hij was niet knap, zijn ogen – een onbestemde kleur – leken klein in zijn grove gezicht. Zo te zien had hij het puistjestijdperk net achter de rug. Uit zijn zak stak een pijp. En een verfrommeld pakje tabak. Simon viel op, het was een innemende jongen. Hij praatte met iedereen. Leek op handen gedragen te worden. Anna was jaloers op de manier waarop hij makkelijk met iedereen in gesprek raakte. De meisjes waren gek op hem, ze zwermden om hem heen. Iedereen luisterde als hij iets zei. Die eerste keer, in een overvolle kamer, hadden ze het al over werk, thuis en andere dingen. Ook over het feit dat ze op kamers wilde. Maar dan moest ze tegen haar vader ingaan.

Ze voelt een arm om haar heen. ‘Een kwartje voor je gedachten, mevrouw Valburg. Waar denk je aan?’

Anna kijkt Simon verbaasd aan.

Hij lacht. ‘Je moet nog wennen aan je nieuwe naam, hè?’

‘Ik dacht aan het moment dat ik je ontmoette. Alweer drie jaar geleden. In die witte slobberbroek en afgedragen trui. Dan zie je er nu beter uit.’ Ze strijkt met haar hand over zijn colbertje. De eerste keer dat ze hem in pak ziet. Waarschijnlijk ook de laatste.

‘Allemaal dankzij jou. Mag ik je gelijk even voorstellen aan mijn baas?’

De man die naast Simon staat, geeft haar een ferme hand. Ze knijpt haar ogen tot spleetjes, schudt haar hand los.

‘Sorry als ik je pijn deed. Excuses.’ Hij aarzelt even. ‘Ik heb veel over je gehoord, Anna. Leuk om je te ontmoeten. Simon heeft je goed beschreven. Niet zo lang. Klopt. Mooie krullen en lief, vooral lief. Dat laatste weet ik natuurlijk niet, maar je ziet er in ieder geval wel zo uit.’ De man is een stuk ouder dan Simon. Hij valt een beetje uit de toon, in zijn driedelige pak. Een pochet in de kleur van zijn stropdas in het zakje van het zwarte colbertje. Hij praat ook deftig, als een baas. Hij kijkt even om zich heen. ‘Veel studenten in je vriendenkring, denk ik. Leuke jonge mensen. Maar helaas ... ik moet weg, de plicht roept. Ik moet voor de bestuursvergadering morgen nog een paar documenten lezen.’ Hij geeft Anna weer een hand, iets minder ferm. Simon geeft hij een klap op zijn schouder. ‘Ik zie je wel weer verschijnen, na de huwelijksreis. Waar gaat die heen, of weet je vrouw’ – hij knikt naar Anna – ‘dat nog niet?’

‘Jawel, we gaan een paar dagen naar Frankrijk, gewoon met de tent. Zo’n huwelijk kost klauwen met geld. Ook als je niet te veel poespas wilt.’ Simon steekt zijn hand op en draait zich om. ‘Heb je het naar je zin, wijffie? Ik zie je zo weer, ga even een praatje maken met mijn oude buuf.’ En weg is hij.

Anna ziet dat haar vader wenkt. Ze kan hem niet negeren. Als hij roept, moet ze komen, al is ze dan nu getrouwd. Niet voor

niets, denkt ze. Ze wilde graag het huis uit, onder het juk van haar vader uit. Niet meer de lijdzaamheid van haar moeder hoeven meemaken. Dat zal zij wel even anders doen. Simon is gelukkig anders dan haar vader. Maar eigenlijk ook wel dominant. Och, het komt wel goed.

‘Was dat Simons baas?’ Anna’s vader wijst naar de man die zich op dat moment omdraait en zijn hand opsteekt. ‘Daar had ik wel kennis mee willen maken.’

‘Niet zo wijzen, pa.’ Ze fluistert het. Dat had hij haar toch anders geleerd?

‘Och.’ Hij negeert haar opmerking. ‘Och, kind, ik heb nu niets meer over je te zeggen.’ Met een plechtig gebaar geeft hij Simon, die naast hen is komen staan, een hand. ‘Hierbij draag ik Anna aan jou over. Zorg goed voor haar, Simon.’

‘Dat zal ik doen, eh ... pa.’ Simon hikt een beetje en geeft haar een knipoog.

2.

Gitaarmuziek vult de kamer. Samen luisteren ze ernaar, Anna met gesloten ogen. Het is Simons lievelingsmuziek, *Concerto des Aranjuez*. Ze voelt een trilling in haar borst. Mooie muziek. Op de matras achter de piano zitten ze dicht naast elkaar. Ze geniet van de klanken. Simons hand ligt op haar been. Ze schuift iets opzij. De muziek zwelt aan. Even doet ze haar ogen open en ziet zijn mond vlakbij, de lippen iets van elkaar. Ze probeert mee te neuriën, dit stuk heeft ze al zo vaak gehoord. Het wordt gesmoord door zijn lippen.

‘Ik luister,’ zegt ze zachtjes.

‘Dat kan ook met een zoen.’ Simon drukt zijn lippen vast op haar mond.

Vroeger luisterde ze nooit naar klassieke muziek, haar vader hield niet van violen. Kattengejank noemde hij het. Simon heeft haar geleerd om deze muziek te waarderen. Niet alles vindt ze mooi. Maar deze gitaarsolo ... Prachtig.

In hun kleine kamer staat een samengeraapt zootje meubels. Ze hebben alles bij elkaar geleend om het kleine arbeidershuisje te kunnen kopen. Dus is er geen geld meer voor een eettafel en een bank. Simon vindt dat toch burgerlijk en voor Anna is het geen probleem, ze vindt alles goed. Ze slapen in de kamer, gewoon op een matras op de grond, achter de piano – gekregen van haar ouders – die ze met oranje jute hebben gespannen. Onhandig, maar wel knus. Simons ouders hebben geholpen met de inrichting. Haar eigen ouders bemoeiden zich er niet mee. Simon vond dat raar. Ze zijn niet betrokken, volgens hem. Maar zo heeft Anna het niet ervaren. Haar ouders zijn gewoon anders.

De houten kist heeft haar schoonvader het huis in gesleept. Hij stond bij het grofvuil, er heeft een machine in gezeten. ‘Mooi als eettafel, Anna, een likje verf erover, een

stuk spaanplaat erop en je hebt een prachtige tafel.’ Hij had haar triomfantelijk aangekeken. Een leuk idee, maar ze had het zelf willen bedenken. De set stoelen hadden kennissen nog over, dus die mocht het jonge stel wel hebben. De kist is eigenlijk te hoog. Ze voelt zich een klein kind, als ze aan de tafel eten, kan ze de macaroni zo van het bord haar mond in schuiven. De kortste weg. Eigenlijk wel handig.

De stof voor de overgordijnen heeft haar schoonmoeder ook maar vast gekocht. Op de markt. ‘Rood, dat is een warme kleur,’ zei ze en ze heeft er gelijk tien meter van aangeschaft. Ze kleuren eigenlijk niet bij de gele halve vitrage, die ze zelf heeft opgehangen.

Vanwege het geld hebben ze de twee slaapkamertjes boven moeten verhuren. Voor het achterkamertje hadden ze in het studentenblaadje een advertentie gezet. De afspraak was om de eerste de beste die kwam kijken – het moest wel een meisje zijn – aan te nemen. Klazien had de volgende dag al aangeboden. Anna en Simon hadden elkaar aangekeken. Tja, afspraak was afspraak.

Na een jaar zitten ze gelukkig iets ruimer in het geld, Anna is langer gaan werken. Het voorkamertje hoeven ze niet meer te verhuren. De matras hebben ze naar boven geslept. Het is een verademing om, na een avond doorzakken met vrienden, in een frisse kamer het bed in te kunnen duiken.

Ze vinden – Simon vindt – dat ze maatschappelijk betrokken moeten zijn, het is een christelijke plicht. Zijn ouders zijn altijd begaan geweest met mensen. Naastenliefde, iets voor je medemens betekenen. Simon heeft deze overtuigingen, als klein jongetje al, ingegoten gekregen. Tegelijk met de zelfgemaakte lammetjespap. ‘Met vel,’ zegt Simon er dan achteraan. Hij griezelt er nog van.

Op een advertentie in het blaadje van het Jongeren Advies

Centrum, waarin met spoed kortdurende crisisopvang werd gevraagd, hebben ze gereageerd. Op het kleine vlierinkje is een slaappleaats gemaakt. Anna vond zichzelf eigenlijk te jong, ze had nog zo weinig levenservaring. ‘Geen zorgen, Anna, gewoon jezelf zijn. Ik ben er toch ook? Bovendien,’ voegde Simon eraan toe, ‘we worden begeleid door de maatschappelijk werker van het JAC. Het is steeds maar voor een paar weken, dat moet toch lukken?’ Ze had zwijgend geknikt. ‘Een paar weken maar. Het is je naastenplicht om een ander te helpen.’ Simon had het nog maar een keer herhaald.

Dus heeft Meta een paar dagen bij hen gelogeed, tot ze opeens verdween, met Anna’s nieuwe jas aan en op haar leuke rode schoenen. Chantal hebben ze betrappt op blowen op de vliering, ondanks het verbod én haar belofte zich aan de regels te houden. En Robbie belde, over twaalven, luid bralend aan. Zijn gestommel op de trap was waarschijnlijk een paar arbeidershuisjes verder te horen.

De kamerbewoonster, Klazien, is een goede vriendin geworden. Vooral met Simon kan ze goed opschieten. Ze delen dezelfde hobby’s.

Als Anna thuiskomt uit haar werk, zitten ze samen op de grond. Die ligt bezaaid met plankjes en spijkers. De houten bakjes die ze maken, proberen ze te verkopen. Je kunt ze overal voor gebruiken.

‘Handig, toch?’ Simon knipoogt naar Anna. Bijna slaat hij op zijn duim.

Met z’n drieën zitten ze aan de ronde tafel, hij past net in dat kleine kamertje. Maar ze kunnen er ook met z’n zessen aan zitten, hebben Simons ouders uitgelegd. De houten kist is weer op straat gezet.

‘We moeten het even over onze idealen hebben.’ Simon slaat met zijn koffiekopje – een alternatief voor de voorzitters-

hamer – op tafel. Vorige week heeft hij het al met Anna over zijn ideeën gehad. Hij kan niet wachten om zijn plan op tafel te leggen. ‘We beginnen met punt 1: de doelstellingen. Wat is ons belangrijkste doel?’ Simon kijkt van Anna naar Klazien. Hij wacht niet op een antwoord en gaat verder: ‘Samen zorgen voor het inkomen, het liefst allemaal parttime werken. Bewust leven, zelf ons voedsel verbouwen en minimalistisch leven. En, eigenlijk het belangrijkste: hulp aan onze medemens. Over deze hoofdpunten moeten we het hebben. Wie schrijft het op?’

Anna schuift heen en weer op haar stoel. ‘Hebben jullie het er al eerder over gehad?’ Haar blik gaat van Klazien naar Simon.

‘Gewoon, onder het bakjes maken, ja.’ Klazien gaat onverstord verder. ‘Simon, jij bent voorzitter. Kun jij dan af en toe iets oppennen, Anna? Jij schrijft toch graag?’

‘Zullen we maar gewoon een beetje brainstormen over hoe we het aan gaan pakken? Dan hoeft jij nog niet te schrijven, Anna.’ Simon geeft haar een knipoog.

‘Wacht even.’ Klazien aarzelt. ‘Een vriendin van mij, Betty – een gewone vriendin, hoor – wil ook in een groep wonen. Ze heeft een dochter van acht. Wat vinden jullie ervan?’ Ze kijkt Simon uitdagend aan. ‘Geen vader, voor het geval je dat wilt weten. Betty is bommoeder.’ Als het even stil is, zegt Klazien erachteraan: ‘De b van bewust, en de o van ...’

‘Ongewild.’ Simon lacht zijn wat-ben-ik-leuk-lachje.

‘En de m van moeder, dus.’ Klazien trekt even haar schouders op. ‘Ze heeft dezelfde idealen als wij, tenminste, ze wil ook graag met meerdere, gelijkgestemde mensen wonen.’

‘Wat mij betreft prima. Wat vind jij, Anna? Laat ze maar een keer kennis komen maken. Ben wel benieuwd naar zo’n bom. Nog nooit in het echt gezien. Ken jij verder nog peopletjes die voelen voor ons ideaal? Die het geen probleem vinden

om de wasmachine te delen? Zo'n ding staat de meeste tijd stil. We moeten alleen een schemaatje maken. Want ... Heb jij nog meer van zulke vrienden, Klazien?'